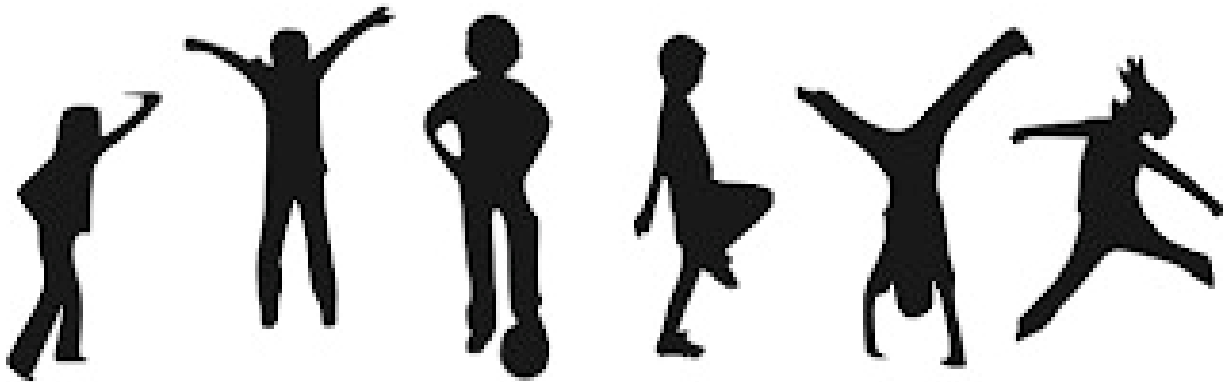

gemeente **Langedijk**

Kadernota

'Langedijk beweegt mee'

Opgesteld in samenwerking met team sportservice Noord-Holland.

Zuid-Scharwoude, 23 januari 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	3
1.1 Nieuw sportbeleid in Langedijk	3
1.2 Van huidige naar gewenste situatie	3
1.3 Aanpak	4
1.4 Leeswijzer	4
2 Visie en doelstellingen	5
2.1 Visie, kernwaarden en strategische doelstellingen sociaal domein	5
2.2 Integrale thema's	5
2.3 Naar een nieuw kader voor sportbeleid	6
3 Waar staan we nu?	7
3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	7
3.2 Sociale en fysieke sportinfrastructuur	7
3.2.1 De kracht van de verenigingen	8
3.2.2 Accommodaties en voorzieningen	8
3.3 Verbindingen sport en sociaal domein	8
3.3.1 Verbindingen in de uitvoeringspraktijk.....	8
3.3.2 Bereidheid van veldorganisaties	8
3.4 Sterkte-zwakteanalyse van sport in het sociaal domein	9
4 Waar willen we naar toe?	10
4.1 Ontwikkelrichtingen voor sport en bewegen	10
4.2 Een leven lang sporten en bewegen (sport als doel)	11
4.2.1 Vitale verenigingen en open sociale netwerken.....	11
4.2.2 Goede voorzieningen en een beweegvriendelijke omgeving	12
4.2.3 Grotere zichtbaarheid en toegankelijkheid van het sport- en beweegaanbod.....	12
4.3 Drempels weg (sport als middel)	12
4.3.1 Een gezonde leefstijl voor alle inwoners van Langedijk	13
4.3.2 Positief opvoeden en opgroeien: sport en bewegen in de leefwereld van de jeugd	13
4.3.3 Drempels weg voor iedereen die wil sporten en bewegen	13
4.3.4 Verbindingen leggen en matches maken	14
5 Conclusie	15
6 Bronnen	16
Bijlage 1 Maatschappelijke ontwikkelingen	17
Bijlage 2 Verslag werkveldsessie 2 oktober 2017	21

1 Inleiding

1.1 Nieuw sportbeleid in Langedijk

Voor u ligt de Kadernota 'Langedijk beweegt mee'. Binnen de gemeente Langedijk is het sportbeleid integraal onderdeel van het sociaal domein. Het sociaal domein maakt sterke veranderingen door. Decentralisaties hebben veel nieuwe taken en verantwoordelijkheden bij de gemeente neergelegd, de gemeente heeft veranderingen doorgevoerd in haar accommodatiebeleid en het sportbeleid heeft, evenals andere sectoren, bezuinigingen moeten verwerken. De gemeente bevindt zich in een transformatieproces en heeft behoefte aan het formuleren, opstellen en (vervolgens) uitvoeren van nieuw sport- en beweegbeleid.

Deze kadernota voorziet in het formuleren van ontwikkelrichtingen voor het sporten en bewegen in Langedijk voor de langere termijn. De kadernota beschrijft dus 'de stip op de horizon (het 'wat')', waar we samen heen willen en voorziet dus niet in concrete uitvoeringsacties. Deze volgen in de uitvoeringsagenda ('het hoe'), als uitwerking van deze kadernota. Het doel van deze kadernota is dus het formuleren van ontwikkelrichtingen, op grond waarvan:

1. Nieuwe impulsen gegeven kunnen worden aan het sport- en beweegbeleid van Langedijk;
2. Sport en bewegen sterker geïntegreerd worden in het sociaal domein;
3. De mogelijkheden van de beschikbare gemeentelijke activiteitensubsidies en de rijksregeling Brede Impuls Combinatiefuncties daarbij op ondersteunende wijze kunnen worden ingezet.

Samenwerking met de partners in het sociaal domein en de betrokkenheid van inwoners bij sport en bewegen (in een veelheid aan rollen van sportaanbieder, deelnemer, vrijwilliger, sponsor tot toeschouwer) waren sleutelbegrippen in het proces naar de nieuwe kadernota.

1.2 Van huidige naar gewenste situatie

Huidige situatie

De meest recente sportnota van de gemeente Langedijk dateert uit 2009. Deze nota zorgde met name voor inzet van combinatiefunctionarissen in het basisonderwijs op grond van de Brede Impuls Combinatiefuncties van de rijksoverheid. Het huidige sportbeleid rust nog voornamelijk op de uitwerking van deze pijler. De sportverenigingen in Langedijk functioneren goed, maar een meer actieve rol in het sociaal domein is mogelijk. Een activiteitensubsidie van de gemeente voor initiatieven in het sociaal domein wordt door verenigingen nog niet optimaal benut. Verenigingsondersteuning is als gevolg van bezuinigingen vervallen. Sport als doel functioneert in Langedijk, maar als maatschappelijk middel worden sport en bewegen nog zeer beperkt ingezet.

Gewenste situatie

In de nota 'Langedijker Kracht' zijn de maatschappelijke doelen en de veranderde relatie van de gemeente met de inwoners helder omschreven. Langedijk wil een gemeente zijn "*waar het voor alle inwoners veilig en prettig wonen en leven is en waar voor iedereen mogelijkheden zijn voor ontmoeting, ontplooiing en ontspanning*". De inwoners zijn zelfredzaam en participeren op eigen kracht of met inzet van informele netwerken in de samenleving, clubs en verenigingen. Inwoners, organisaties en verenigingen die actief zijn in Langedijk "*vinden het voorts vanzelfsprekend dat zij eerst kijken wat zij zelf of samen met anderen kunnen doen, voordat zij zich met verzoeken om ondersteuning tot de gemeente richten*". Daar waar burgers het niet op eigen kracht redden zorgt de gemeente voor passende hulp en ondersteuning.

In de Strategische kadernotitie Sociaal Domein (2017) wordt aan de doelstelling om ontplooiing (sociale stijging) de ambitie toegevoegd om zelf- en samenredzaamheid (sociale binding) te vergroten. Leidend is daarbij het credo: van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Voor de sport, als integraal onderdeel van het sociaal domein, bieden deze gemeentelijke ambities een helder kader voor een herijkingsproces. Een meer actieve maatschappelijke rol van sport en bewegen is mogelijk. En daarmee een veel effectievere inzet van sport en bewegen als middel binnen het sociaal domein.

1.3 Aanpak

Om te komen tot ontwikkelrichtingen voor de Kadernota 'Langedijk beweegt mee' is eerst data verzameld over maatschappelijke en demografische factoren. Daarnaast zijn verkennings- en verdiepingssessies gevoerd met een ambtelijke integrale werkgroep, is er een bijeenkomst gehouden met maatschappelijke en sportorganisaties en is er gesproken met Sportservicepunt Langedijk. Op basis van de verzamelde gegevens worden ontwikkelrichtingen benoemd voor het sport- en beweegbeleid in Langedijk.

1.4 Leeswijzer

In de inleiding is toegelicht wat de aanleiding is voor de nieuwe Kadernota 'Langedijk beweegt mee'. In hoofdstuk 2 worden visie en doelstellingen van Langedijk in het sociaal domein weergegeven. Deze zijn leidend zijn voor het nieuwe sportbeleid, dat volwaardig onderdeel moet gaan uitmaken van het sociaal domein. In hoofdstuk 3 wordt geschetst wat de huidige staat van het sportbeleid in Langedijk is en welke maatschappelijke trends en ontwikkelingen daarop van invloed zijn. In hoofdstuk 4 worden uiteindelijk de kaders geschetst voor het sportbeleid in Langedijk voor de komende jaren. De ontwikkelrichtingen voor het beleid worden hier nader uitgewerkt. En afgesloten wordt met een conclusie in hoofdstuk 5. In de bijlagen is een aantal onderliggende stukken terug te vinden die hebben bijgedragen aan het proces om te komen tot deze kadernota.

2 Visie en doelstellingen

Binnen de gemeentelijke organisatie van Langedijk maakt sport integraal onderdeel uit van het sociaal domein. Het team Sociaal Domein verbindt o.a. de beleidsterreinen onderwijs, jeugd, jeugdhulp, Wmo, gezondheidszorg, ouderen, vrijwilligers, recreatie en toerisme en sport. De ambtenaren van deze beleidsterreinen weten elkaar goed te vinden. Het gemeentelijk apparaat van Langedijk kent daarmee korte lijnen. Tot structurele verbindingen tussen sport en de andere sectoren binnen het sociaal domein heeft dit in de praktijk evenwel nog niet geleid. Het maatschappelijk belang van sport en bewegen wordt echter vanuit alle gemeentelijke beleidsterreinen onderschreven.

2.1 Visie, kernwaarden en strategische doelstellingen sociaal domein

Het huidige beleid op het gebied van sociaal domein (met sport als integraal onderdeel) is vastgelegd in de Startnotitie Langedijker Sociaal Domein 2013-2016 en is ook beschreven in de notitie Langedijker Kracht 'subsidiëren en accommoderen vanuit Langedijker visie'. In 2017 is aan de Startnotitie een nadere uitwerking gegeven met de Strategische kadernotitie Sociaal Domein. In deze kadernotitie is de visie van Langedijk op het sociaal domein als volgt omschreven:

"We streven naar een maatschappij, waarin onze burgers zelfredzaam zijn en zich bij elkaar betrokken voelen (samenredzaamheid). Een maatschappij die de mogelijkheden biedt aan haar burgers om collectief en individueel tot ontplooiing te komen. Daar waar burgers kwetsbaar zijn faciliteert de gemeente de ondersteuning aan burgers, zodat zij weer zo veel als mogelijk zelfredzaam worden en op eigen kracht mee kunnen doen in de samenleving".

Deze visie is gebaseerd op drie kernwaarden die de basis vormen voor het handelen van de gemeente en het beleid binnen het sociaal domein. Deze kernwaarden vormen als het ware het DNA van de gemeentelijke organisatie en de samenleving:

- Zelfredzaamheid
- Samenredzaamheid
- Ontplooiing

Op grond van de gemeentelijke visie zijn twee strategische doelstellingen geformuleerd, die gekoppeld kunnen worden aan de eerder genoemde kernwaarden. Samen staan zij voor de sociale duurzaamheid van de Langedijker samenleving:

1. Het versterken van ontplooiing (sociale stijging): persoonlijke ontwikkeling en participatie op het gebied van onderwijs, arbeid, wonen en vrije tijd; en
2. Het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid (sociale binding): dorpsbewoners zetten zich in voor elkaar en de minder zelfredzamen, waardoor de draagkracht van inwoners toeneemt. En samen werken zij aan de ontplooiing van (nieuwe) activiteiten.

2.2 Integrale thema's

De maatschappelijke doelen van de gemeente zijn in de nota Langedijker Kracht (2013) geformuleerd aan de hand van vier centrale integrale thema's:

1. Beter Gezond
2. Kansrijk Jong
3. Meedoen
4. Wonen, Welzijn en Zorg

Deze thema's maken het mogelijk om op integrale wijze doelstellingen te formuleren die bijdragen aan de gezondheid van alle burgers, (preventief) jeugdbeleid, participatie en re-integratie en aan Wmo en zorg.

2.3 Naar een nieuw kader voor sportbeleid

Voor sport en bewegen, als integraal onderdeel van het sociaal domein, bieden de visie en kernwaarden van de gemeente Langedijk een helder kader. Een kader dat gemeente, verenigingen, maatschappelijke organisaties en inwoners kan inspireren tot het beter benutten van sport en bewegen binnen het sociaal domein.

De strategische doelstellingen en de integrale thema's die voor het sociaal domein geformuleerd zijn, geven richting aan een concrete uitwerking van het nieuwe sportbeleid. Een beleid dat veel sterker gebaseerd zal zijn op de visie dat sport naast doel op zich ook ingezet kan worden als maatschappelijk instrument. Sport als middel om binnen de kaders van het sociaal domein ook die inwoners fysiek en sociaal in beweging te brengen, die op dit moment nog drempels ervaren om mee te doen.

In hoofdstuk 4 worden de ontwikkelrichtingen die het kader bieden voor het sportbeleid van de gemeente Langedijk nader uitgewerkt. Allereerst in hoofdstuk 3 een blik op waar we op dit moment staan.

3 Waar staan we nu?

3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen¹

Bevolkingssamenstelling

Evenals in veel andere gemeenten verandert in Langedijk de samenstelling van de bevolking als gevolg van ontgroening, vergrijzing en een stabiliserende beroepsbevolking. Ruimtelijk en sociaal gezien heeft dit gevolgen voor het aantal scholen en verenigingen en een grotere behoefte aan woonzorgconcepten, met name dichtbij voorzieningen. Het aantal schoolgaande jongeren en de beroepsbevolking (15-67 jarigen) nemen in lijn met de landelijke trends de komende jaren af, terwijl het aantal huishoudens van senioren zal toenemen, waarmee dit de grootste groep huishoudens wordt binnen de gemeente.

Sport- en beweegdeelname

De sport- en beweegdeelname is in Langedijk, afgezet ten opzichte van de regio en landelijke cijfers, hoog. De sportverenigingen hebben echter te kampen met een terugloop van het aantal leden, met name in de leeftijdscategorie vanaf 12 jaar. Deze dalende ledentallen hebben effecten op de continuïteit van activiteiten, zorgen voor tekorten aan vrijwilligers en op de contributie-inkomsten van verenigingen. Vanuit maatschappelijk oogpunt wordt zichtbaar dat de inactiviteit vanaf 12 jaar toeneemt, met alle nadelige gevolgen van dien (toename bewegingsarmoede, overgewicht en afname motorische ontwikkeling en sociale participatie).

Beweeggedrag, inactiviteit en overgewicht

Terwijl enerzijds een stijging in zichtbaar is in de groep 19-64-jarigen die wekelijks sport en ook de percentages van het aantal inwoners dat voldoet aan de NNGB- en Fitnorm toeneemt, zijn er toch meer mensen in deze leeftijdsgroep die te kampen hebben met overgewicht. Deze tweeledige ontwikkeling betekent dat er enerzijds een groeiende groep 19-64-jarigen is die meer gaat bewegen, maar dit maar voor een deel effect heeft op het percentage overgewicht. Zorgwekkend is dat het percentage 19-64-jarigen dat te kampen heeft met diabetes verdubbeld is. Steeds scherper wordt uit onderzoek duidelijk dat een toename van het beweeggedrag niet altijd voldoende compenseert voor een verder inactieve leefstijl en een overwegend zittend bestaan.

Eenzaamheid, depressieve kwetsbaarheid en beperkingen

Zowel onder de 65+-ers als de volwassenen in de leeftijd 19-64 jaar is een stijging te zien in emotionele eenzaamheid (diepte van sociale contacten) en sociale eenzaamheid (breedte van sociale contacten) ten opzichte van 2012. Bijna de helft van de 65+-ers voelt zich sociaal eenzaam. De jongeren in Langedijk scoren hoger dan hun leeftijdsgenoten in Noord-Holland Noord op de 3 gebieden van eenzaamheid. Bijna de helft van de jongeren voelt zich in enige mate eenzaam. Het percentage 65+-ers dat een hoog risico op angst en depressie heeft is t.o.v. 2012 verdubbeld. Langedijker jongeren hebben een lager zelfbeeld en zijn minder weerbaar dan jongeren in Noord-Holland Noord. Mensen met een beperking vinden nog onvoldoende hun weg naar het bestaande sportaanbod. Veel handicaps zijn onzichtbaar; de gemiddelde sportbestuurder, trainer of sporter heeft er geen goed beeld van welke mensen door hun lichamelijke of verstandelijke beperking eventueel extra ondersteuning nodig hebben bij sporten en bewegen.

3.2 Sociale en fysieke sportinfrastructuur

De sport in Langedijk kent een stevig fundament door een gezonde basisinfrastructuur van sociale en fysieke voorzieningen. De sociale infrastructuur wordt gevormd door actieve sportverenigingen, die gedragen worden door betrokken vrijwilligers, de fysieke infrastructuur bestaat uit een degelijke basis van accommodaties en voorzieningen.

¹ Voor bronvermelding van de maatschappelijke ontwikkelingen, wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2.1 De kracht van de verenigingen

De gemeente Langedijk heeft, zoals al in de voorgaande sportnota werd gesignaleerd, een rijk verenigingsleven. De verenigingen beschouwen zichzelf als sterk. Op grond van gesprekken met verenigingen kan tegelijkertijd geconcludeerd worden dat de sportverenigingen ferme knelpunten ondervinden bij het vinden van voldoende (geschikt) vrijwillig kader en bij het verwerven van financiële middelen voor nieuwe activiteiten. Terwijl de ambitie bij veel verenigingen aanwezig is om zich sterker maatschappelijk in te zetten, voelen zij zich hierin afgeremd door deze knelpunten.

3.2.2 Accommodaties en voorzieningen

Langedijk kent een divers palet aan sportaccommodaties en maatschappelijke voorzieningen. Het Sport Servicepunt is partner voor de gemeente bij beheer en exploitatie van een aantal sport- en cultuuraccommodaties. Daarnaast is een aantal accommodaties van grote voetbal- en tennisverenigingen verzelfstandigd. De verenigingen zijn in dat geval verantwoordelijk geworden voor beheer en exploitatie. Het algemene beeld van de fysieke basisinfrastructuur in Langedijk is dat de voorzieningen voldoen voor het huidige aanbod, maar dat voor een vernieuwend en levensloopbestendig aanbod behoefte is aan innovatie. Als gevolg van veranderend beweeggedrag (ongeorganiseerde sport in de buitenruimte) en de wens om meer mensen te laten sporten en bewegen, wordt investeren in een beweegvriendelijke omgeving steeds belangrijker. In de Omgevingswet is het bevorderen van een gezonde leefstijl als integrale opdracht verwerkt. Belangrijke doelen van de wet zijn het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit voor inwoners en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

3.3 Verbindingen sport en sociaal domein

3.3.1 Verbindingen in de uitvoeringspraktijk

Vernieuwende sport- en beweegactiviteiten die zijn gericht op vernieuwende verbindingen met het sociaal domein zijn afhankelijk van initiatieven van sportverenigingen. Op dit moment vinden er in de praktijk nog weinig matches plaats om drempels in de sportbeoefening voor kwetsbare doelgroepen weg te nemen. Verenigingen concentreren zich nog overwegend op de competitiesport. Er valt in Langedijk nog veel te winnen bij het gericht stimuleren, mobiliseren en faciliteren van goede ideeën en initiatieven van sportverenigingen of bewoners. Tegelijkertijd kunnen nog veel sterker 'maatschappelijke matches' worden gestimuleerd tussen sportverenigingen en maatschappelijke organisaties (b.v. GGD, GGZ, ouderorganisaties). De rol van de gemeente is op dit moment met name faciliterend en ondersteunend. De gemeente financiert door middel van subsidies en denkt mee bij het oplossen van eventuele problemen en knelpunten.

3.3.2 Bereidheid van veldorganisaties

Bij de gemeente bestaat nog geen goed beeld van de belangstelling en bereidheid van maatschappelijke organisaties en sportverenigingen die bereid zijn sport en bewegen in te zetten voor maatschappelijke doelstellingen. Bij de sportverenigingen en andere sportaanbieders zal de bereidwilligheid sterk afhangen van de financiële en personele mogelijkheden. Verenigingen staan open voor nieuwe initiatieven, maar het ontbreekt ze soms aan kennis, geld of vrijwilligers.

3.4 Sterkte-zwakteanalyse van sport in het sociaal domein

Een analyse van het huidige sportbeleid van de gemeente Langedijk leidt tot een analyse waaruit een aantal belangrijke interne en externe factoren naar voren komt als richtinggevend voor deze kadernota. De belangrijkste factoren zijn hieronder weergegeven.

INTERNE ANALYSE	
Sterktes	Zwaktes
Heldere en uitgekristalliseerde visie op sociaal domein	Sportnota niet actueel
Sterke roldefinitie gemeente ten aanzien van de inwoners	Sportbeleid sluit nog onvoldoende aan op sociaal domein
Sportbeleid is integraal onderdeel sociaal beleid binnen de gemeentelijke organisatie	Nog weinig praktische verbindingen sociaal domein en sport
Duidelijke keuzes in accommodatiebeleid (privatisering buitensport)	Traditionele inzet van combinatiefuncties, nog geen inzet van 'verbindende' buurtsportcoaches
Deelname Brede Impuls Combinatiefuncties	
Subsidiebudget voor activiteiten in sociaal domein gericht op samenwerking, kwetsbare doelgroepen en innovaties	
Innovatiefonds sociaal domein	
Deelname aan Jeugdsportfonds	
Deelname aan regionaal samenwerkingsverband aangepast sporten	
Langedijker Pas	

EXTERNE ANALYSE	
Kansen	Bedreigingen
Hoge sport- en beweegdeelname	Afname sportdeelname in sportverenigingen (met name bij de categorie 12+ jaar)
Sterke basisinfrastructuur van actieve sportverenigingen	Inactiviteit, bewegingsarmoede en overgewicht
Goede basis van sportaccommodaties en maatschappelijke voorzieningen	Verouderende bevolking (ontgroening en vergrijzing)
Bereidheid tot 'matches' bij sportverenigingen en maatschappelijke organisaties	Drempels voor kwetsbaren om in te stromen in sport- en beweegdeelname
Inzet van buurtsportcoach als verbinder en/of sportmakelaar	Onvoldoende zichtbaarheid bestaande sport- en beweegaanbod
Inzet wijkverpleegkundige als signaleerfunctie	Buitengebied niet optimaal uitnodigend voor sporten en bewegen
	Onvoldoende zicht en kennis van problematiek inwoners (verborgen problematiek)

In het hierop volgende hoofdstuk 4 worden de belangrijkste factoren uit bovenstaande analyse van de huidige situatie samengebracht met de visie en doelstellingen van de gemeente uit hoofdstuk 2.

4 Waar willen we naar toe?

4.1 Ontwikkelrichtingen voor sport en bewegen

Op grond van de visie en doelstellingen van de gemeente, uit een dialoog met het werkveld en uit een interne en externe analyse van het huidige sportbeleid komen voor het nieuwe sport en beweegbeleid van de gemeente Langedijk twee primaire ontwikkelrichtingen naar voren:

1. *Sport als doel – Een leven lang sporten en bewegen*
Allereerst wil de gemeente de bestaande basis (het aanbod van de verenigingen en de voorzieningen) blijven versterken, zodat elke inwoner van Langedijk een leven lang kan sporten en bewegen.
2. *Sport als middel – Drempels weg*
Daarnaast stimuleert de gemeente inwoners, verenigingen en organisaties om drempels weg te nemen voor hen die de weg naar sport en beweegaanbod nog niet of onvoldoende weten te vinden.

De sportverenigingen en maatschappelijke organisaties in Langedijk delen de visie van de gemeente: naast het bieden van een breed aanbod voor alle inwoners van Langedijk, zijn zij steeds meer bereid de specifieke kracht van sport in te zetten om ook inwoners te bereiken die nog een afstand ervaren naar het reguliere sport- en beweegaanbod.

De nieuwe focus van de gemeente vertaalt zich visueel in onderstaand model van sport en bewegen als integraal onderdeel van het sociaal domein. De basis van het model wordt gevormd door het bestaande gemeentelijk sportkapitaal: de verenigingen en andere aanbieders, het vrijwillig kader en de beschikbare accommodaties. Deze bestaande infrastructuur vormt de basis voor een leven lang sporten en bewegen voor alle Langedijkers (sport als doel).

Op grond van de vier thema's die de gemeente Langedijk heeft gedefinieerd in het sociaal domein kan daarop gebouwd worden aan maatschappelijke doelstellingen en aan het verwijderen van de drempels die deze doelstellingen in specifieke gevallen in de weg staan (sport als middel).

Het sportkapitaalmodel in Langedijk

De ontwikkelrichtingen voor sport en bewegen sluiten nauw aan bij de maatschappelijke doelen en thema's uit de nota Langedijker Kracht en bij de twee strategische doelstellingen uit de Strategische kadernotitie Sociaal Domein (zie hoofdstuk 2 van deze nota). Allereerst wordt ingezet op een gezonde en toegankelijke basis in de sport in Langedijk. Als de basis gezond is en uitnodigt tot een leven lang sporten en bewegen, dan neemt de druk op de top van de piramide van zorg en ondersteuning vanzelf af. Daarnaast kan, in een tweede spoor, geïnvesteerd worden in het verlagen van drempels die voor specifieke inwoners de deelname aan sport en bewegen nog in de weg staan.

De rol van de gemeente is verschillend, binnen deze twee genoemde sporen. Vanuit de transformatiegedachte neemt de gemeente een terugtrekkende rol in, maar vangt ze op en faciliteert ze waar dat nodig is. Dit betekent dat de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente varieert o.b.v. nut en noodzaak, maar zoveel als mogelijk uit gaat van de zelf- en samenredzaamheid van haar burgers en maatschappelijke organisaties. Het combineren en integreren van sport met het sociaal domein (sport als middel), vraagt daarin een meer stimulerende werking vanuit de gemeente ten opzichte van de huidige inzet van sport (sport als doel). Daarom neemt de gemeente het standpunt in zich zoveel mogelijk terughoudend op te stellen bij de inzet van sport als doel (vitale verenigingen, goede voorzieningen, inzet in het reguliere aanbod etc.) en neemt zij een meer actieve/sturende rol in bij de inzet van sport in het sociaal domein (verbindingen leggen tussen sport en inwoners die een fysieke, sociale of financiële drempel ervaart etc.).

De twee primaire ontwikkelrichtingen worden hieronder uitgewerkt in een zevental ontwikkelprogramma's (paragrafen 4.2 en 4.3).

4.2 Een leven lang sporten en bewegen (sport als doel)

De gemeente Langedijk en de Langedijker sportverenigingen delen de ambitie om alle inwoners de kans te bieden om een leven lang te genieten van de positieve effecten van sport en bewegen. De gemeente formuleert dat Langedijk een gemeente wil zijn *'waar het voor alle inwoners veilig en prettig wonen en leven is en waar voor iedereen mogelijkheden zijn voor ontmoeting, ontplooiing en ontspanning'*. De sport kent al een gezonde en toegankelijke basis in Langedijk en binnen de eerste ontwikkelrichting ligt de uitdaging om deze bestaande basis enerzijds nog verder te versterken en anderzijds nog beter te ontsluiten en zichtbaar te maken.

Binnen de eerste ontwikkelrichting wordt ingezet op de volgende programmalijnen:

1. Vitale verenigingen en open sociale netwerken
2. Goede voorzieningen en een beweegvriendelijke omgeving
3. Grotere zichtbaarheid en toegankelijkheid van het sport- en beweegaanbod

4.2.1 Vitale verenigingen en open sociale netwerken

De sport in de gemeente Langedijk kent een sterke sociale basisinfrastructuur, met goede voorzieningen en een gevarieerd verenigingsaanbod. Om meer maatschappelijk rendement te realiseren met sport en bewegen zal sterker worden ingezet op het zelf-organiserend vermogen van de verenigingen en de eigen kracht van de inwoners. De verbindingen tussen de sport en organisaties in het sociaal domein (zorg en welzijn) zijn nog beperkt en het lukt de verenigingen nog slechts incidenteel en bijna nooit structureel om nieuwe doelgroepen te integreren in de vereniging. Anderzijds is de bereidheid om hierop in te zetten groot. Deze bereidheid zal de komende jaren veel sterker benut worden. Ook andere aanbieders van sport en bewegen, zoals het basisonderwijs, BSO, dansscholen, fitnessinstituten, als ook fysiotherapeuten worden betrokken bij het verzilveren van de maatschappelijke kracht van sport en bewegen. De beschikbaarheid van onvoldoende geschikt kader en vrijwilligers wordt door de verenigingen als belemmering ervaren voor nieuwe initiatieven. Tegelijkertijd lukt het verenigingen nog onvoldoende om nieuwe leden te werven onder inwoners die nog een drempel ervaren naar het bestaande sport- en beweegaanbod. Daarbij speelt een rol dat er beperkt inzicht is in wensen en behoeften en in de vindplaatsen van nieuwe doelgroepen.

Versterking van de vrijwilligersorganisaties en ondersteuning bij het slaan van bruggen naar samenwerkingspartners in het sociaal domein en uiteindelijk naar nieuwe sporters en bewegers zijn van essentieel belang bij het realiseren van de ambities van de verenigingen.

- Vitale en open sportverenigingen en andere aanbieders van sport en bewegen zijn cruciaal bij het verzilveren van de maatschappelijke kracht van sport en bewegen. Hun eigen kracht wordt gemobiliseerd, waar nodig worden nieuwe initiatieven ondersteund en belemmeringen weggenomen.

4.2.2 Goede voorzieningen en een beweegvriendelijke omgeving

De gemeente Langedijk beschikt over een breed en divers areaal aan sport- en beweegvoorzieningen. De afgelopen jaren is een stevige slag gemaakt in het beheer van het maatschappelijk vastgoed in de gemeente. Grote buitensportaccommodaties zijn verzelfstandigd en daarmee overgedragen aan de sportverenigingen. In het beheer van zwembaden en binnensportaccommodaties die in eigendom zijn van de gemeente is een efficiëntieslag gemaakt. Algemeen beeld is dat in deze doelstellingen nog winst te behalen valt, bijvoorbeeld door een koppeling van nieuwe activiteiten aan momenten waarop voorzieningen een lage bezettingsgraad kennen. De fysieke leefomgeving heeft positieve effecten op de gezondheid van inwoners: een aantrekkelijke en goed ingerichte leefomgeving stimuleert een gezonde leefstijl met voldoende beweging. Wie in een groene omgeving leeft, voelt zich gezonder en bezoekt minder vaak de huisarts. Een gezonde leefomgeving kan voor de gemeente Langedijk een veel sterkere pijler worden in het lokale beleid rondom bijvoorbeeld eenzaamheid, overgewicht, gezondheidsachterstanden en het groeiende aantal zelfstandig wonende ouderen. De Omgevingswet maakt het mogelijk om dat beleid steviger te verankeren, rekening houdend met de samenstelling van wijken en de behoeften van de inwoners.

- Zowel de bestaande verenigingsaccommodaties als de fysieke leefomgeving zijn de komende jaren belangrijke randvoorwaarden voor nieuwe impulsen in het sport- en beweegbeleid in Langedijk. De Omgevingswet dient ingezet te worden om kansen te creëren voor een dergelijke beweegvriendelijke omgeving.

4.2.3 Grotere zichtbaarheid en toegankelijkheid van het sport- en beweegaanbod

De basisinfrastructuur van de sport in Langedijk is sterk, maar de zichtbaarheid en toegankelijkheid van het aanbod verdienen een impuls. Een meerderheid van de verenigingen voert een promotiebeleid, heeft een goed draaiende website en veel verenigingen zoeken hun weg op social media. Een goed gemeentelijk overzicht van al het sport- en beweegaanbod ontbreekt evenwel. De verenigingen spraken de wens uit om te komen tot een gemeentelijke sport- en beweegsite, waarin alle verenigingen en aanbieders met hun activiteiten en kalender onder de aandacht worden gebracht. Ledenwerving onder specifieke groepen inwoners die de weg naar het bestaande aanbod nog minder goed weten te vinden, wordt geïntensiveerd.

- Inzet op promotie van het bestaande en nieuw sport- en beweegaanbod in Langedijk met als doel het vergroten van de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van het sportaanbod voor alle inwoners.

4.3 Drempels weg (sport als middel)

De gemeente Langedijk spreekt de wens uit dat inwoners zoveel mogelijk zelfstandig en zelfredzaam hun weg vinden naar ontmoeting, ontplooiing en ontspanning. Daarbij wordt een sterk beroep gedaan op de samenredzaamheid van inwoners, organisaties en verenigingen. Het leeuwendeel van de inwoners vindt op basis van 'eigen kracht' en de samenredzaamheid van bestaande sociale verbanden zijn of haar weg. Ook als het om meedoen aan sport en bewegen en een gezonde en vitale leefstijl gaat. Een aantal inwoners ervaart echter een afstand of een drempel tot de verenigingen/organisaties en de activiteiten die zij bieden. Of haakt af op het moment dat activiteiten niet meer aansluiten bij (fysieke) mogelijkheden of levensfase. Hier neemt de gemeente haar regierol in. In de komende jaren wordt geïnvesteerd in het verlagen van drempels naar sport- en beweegdeelname en het innoveren van het aanbod van bestaande verenigingen en aanbieders. Voor

de gemeente Langedijk is 'samenredzaamheid' daarbij de sleutel; er wordt sterk ingezet op samenwerking tussen sportaanbieders en organisaties in het sociaal domein.

Binnen de tweede ontwikkelrichting wordt ingezet op de volgende programmalijnen:

1. Een gezonde leefstijl voor alle inwoners van Langedijk
2. Positief opvoeden en opgroeien: sport en bewegen in de leefwereld van de jeugd
3. Drempels weg voor iedereen die wil sporten en bewegen
4. Verbindingen leggen en matches maken

4.3.1 Een gezonde leefstijl voor alle inwoners van Langedijk

De sport- en beweegdeelname in Langedijk is goed en over de volle breedte lijkt de bevolking van Langedijk, op grond van de gegevens van de GGD Gezondheidsmonitor, op dit moment iets vitaler en gezonder dan in de gehele regio Noord-Holland Noord. Welvaartsziekten als overgewicht en diabetes nemen ook in Langedijk echter toe en een sterkere inzet op een actieve en gezonde leefstijl is gewenst. In de Strategische kadernotitie Sociaal Domein (2017) wordt een sterke focus gelegd op preventie: 'voorkomen is beter dan genezen'. Meer dan nu zal de samenwerking gezocht worden met de GGD en met andere organisaties die zich inzetten voor vitaliteit en gezondheid. Aansluiting bij landelijke aanpakken als JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) en bij programma's van de Hartstichting en het Voedingscentrum biedt kansen om een gezonde en vitale leefstijl te bevorderen.

- Focus op het inzetten van sport en bewegen als manier om alle Langedijkers een gezonder, vitaler en gelukkiger leven te geven.

4.3.2 Positief opvoeden en opgroeien: sport en bewegen in de leefwereld van de jeugd

De sportdeelname onder de basisschooljeugd in Langedijk is hoog. De sportparticipatie van jeugd vanaf 12 jaar neemt echter af en het lidmaatschap van sportverenigingen loopt sterk terug. De sportverenigingen zien hun ledenaantallen vanaf 12 jaar sterk teruglopen. Een accentverschuiving naar de jeugd vanaf 12 jaar is nodig. De aanwezigheid van goed gekwalificeerde vakleerkrachten lichamelijke opvoeding in het bewegingsonderwijs (4-12 jaar) draagt bij aan een hoge sport- en beweegdeelname onder deze leeftijdscategorie en zorgt er tegelijkertijd voor dat de jeugd in Langedijk zich motorisch goed ontwikkelt en een gezonde en actieve leefstijl als meer vanzelfsprekend gaat ervaren. Het is om deze redenen (naast het argument van de bevoegdheid tot het geven van bewegingsonderwijs) wenselijk vakleerkrachten in het basisonderwijs te behouden. Echter, de financiële verantwoordelijkheid hiervoor ligt op dit moment te veel bij de gemeente; de huidige bijdrage van de basisscholen is aan de lage kant. Een heroverweging van de inhoudelijke verantwoordelijkheid en het cofinancieringsmodel is daarom aan de orde. Daarnaast is meer inzet op samenwerking met het voortgezet onderwijs gewenst, waarbij een focus op jongeren met een afstand tot het reguliere sportaanbod in combinatie met een ongezonde leefstijl centraal staat. Sportverenigingen behoeven voorts ondersteuning bij het ontwikkelen van activiteiten die zich richten op het behouden van de 12+-leeftijdscategorie (aangepast activiteiten aanbod, flankerende jeugdactiviteiten en jeugdvrijwilligerswerk).

- De inzet op jeugd wordt verbreed naar de leeftijdscategorie 12+ die op dit moment de (verenigings)sport de rug toekeert. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met het voortgezet onderwijs en de sportverenigingen. Het cofinancieringsmodel vanuit de Brede Impuls Combinatiefuncties in het bewegingsonderwijs op de basisschool wordt heroverwogen, t.b.v. een meer integrale en bredere inzet tussen sport en maatschappij.

4.3.3 Drempels weg voor iedereen die wil sporten en bewegen

De tijd is rijp voor het zodanig versterken van sportinfrastructuur dat meer mensen binnen de gemeente naar behoefte en op hun niveau kunnen sporten en bewegen. Hierbij geldt de overtuiging dat iedere inwoner van Langedijk moet kunnen sporten en bewegen. Een sterk accent komt daarbij te liggen op het in beweging brengen van mensen die dat nog niet (voldoende) doen; daarbij is speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen. Dit zijn mensen die een hogere drempel ervaren om fysiek of sociaal in beweging te komen. Het kan hierbij gaan om ouderen met chronische klachten, mensen met overgewicht, een fysieke beperking of psychische klachten of depressie. Maar ook financiële drempels kunnen sportbeoefening in de weg staan. Vanuit het sociaal domein zet de gemeente Langedijk sterk

in op meedoen en zelfredzaamheid. Voor kwetsbare burgers die een zetje nodig hebben, wordt in eerste instantie het sociale netwerk gemobiliseerd. In samenwerking met sportverenigingen en maatschappelijke organisaties wordt de komende jaren geïnvesteerd om drempels naar sport en bewegen weg te nemen. De uitdaging zal zijn om innovatieve matches tot stand te brengen tussen sport en de andere spelers in het sociaal domein. Daarbij wordt ingezet op preventie: bereik de inwoners voordat de drempels voor meedoen te hoog worden.

- Een sterk accent komt te liggen op het in beweging brengen van (kwetsbare) inwoners die dat nog niet (voldoende) doen, omdat zij drempels (sociaal, fysiek, financieel) ervaren naar het reguliere sport- en beweegaanbod. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare doelgroepen en naar preventie.

4.3.4 Verbindingen leggen en matches maken

Samenwerking van sport en de andere partners in het sociaal domein en in onderwijs is een belangrijke randvoorwaarde voor succesvolle impulsen voor sport en bewegen in Langedijk. Zelf- en samenredzaamheid zijn hierin voor de gemeente sleutelbegrippen. Bij sportverenigingen en maatschappelijke organisaties in zorg, welzijn en onderwijs is een grote bereidheid om nieuwe samenwerkingen aan te gaan, om zo tot vernieuwend aanbod te komen. De onderlinge afstand is echter nog groot en de weg naar samenwerking wordt nog maar in beperkte mate gevonden. De gemeente Langedijk wil de verenigingen en maatschappelijke organisaties uitdagen en inspireren om deze innovatieve matches tot stand te brengen. Waar het nodig is om dit proces te stimuleren wordt ondersteuning geboden in menskracht of met activiteitensubsidies. Deze faciliterende rol van de gemeente is van eminent belang bij het stimuleren en faciliteren van deze maatschappelijke 'matches'.

- Sportverenigingen en maatschappelijke organisaties worden gestimuleerd en gefaciliteerd in het tot stand brengen van innovatieve matches, die leiden tot nieuw sport- en beweegaanbod.

5 Conclusie

“Vanuit de pro-actieve houding van inwoners, vinden wij het belangrijk dat zij met elkaar samenwerken om tot (nieuwe) activiteiten, initiatieven en ideeën te komen. Innovatie is nodig om op een passende manier in te kunnen spelen op de vraag en behoeften van de samenleving. Daar waar vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten, is dit van maatschappelijke en preventieve meerwaarde en kan dit zelfs tot lagere kosten leiden”.

Op deze wijze wordt in de Strategische Kadernotitie Sociaal Domein (2017) de relatie tussen gemeente en de inwoners van Langedijk omschreven. Voor de nieuwe kadernota sport vormt deze visie een zeer stevig fundament.

De in deze Kadernota Sport en Bewegen geformuleerde ontwikkelrichtingen voor het sportbeleid zijn geschoeid op deze nieuwe relatie tussen burger en overheid. Centraal staan de ‘eigen kracht’ en zelf- en samenredzaamheid van burgers en de verbinding en samenwerking tussen verenigingen en maatschappelijke organisaties. Tegelijkertijd wordt erkend dat voor sommige inwoners de stap naar meedoen in sport en bewegen nog te groot is en dat specifieke stimulering of ondersteuning nodig is.

Dit resulteert in twee ontwikkelrichtingen voor sport en bewegen in de komende jaren:

1. Een leven lang sporten en bewegen – een investering in sport en bewegen voor alle inwoners van Langedijk
2. Drempels weg – extra focus op die inwoners die nog een afstand ervaren tot het sport- en beweegaanbod.

Het doel van het nieuwe beleid is om de eigen kracht van de inwoners van Langedijk te stimuleren en samen te brengen in innovatieve ‘matches’ tussen sport, welzijn, zorg en onderwijs. Door het plezier van meedoen wordt zo vrijwel ongemerkt en spelenderwijs de bijzondere maatschappelijke bijdrage van sport en bewegen verzilverd; niet alleen voor die inwoners die zelfstandig de weg vinden naar het sport- een beweegaanbod, maar juist ook voor die inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben.

6 Bronnen

- CBS (2017) Statline. www.cbs.nl
- GGD (2016) Gezondheidsmonitor Langedijk 2016 Volwassenen en Ouderen
- Gemeente Langedijk (2009) Langedijk in Beweging. Sportnota 2009-2012
- Gemeente Langedijk (2013) Startnotitie Langedijker Sociaal Domein 2013-2016
- Gemeente Langedijk (2013) Langedijker Kracht. Subsiëren en accommoderen vanuit Langedijker visie
- Gemeente Langedijk (2015) Subsidiebeidskader Sociaal Domein Gemeente Langedijk 2015
- Gemeente Langedijk (2014) Beleidskader accommodatiebeleid gemeente Langedijk
- Gemeente Langedijk (2013) Samen verantwoordelijk. Collegeprogramma 2014-2018
- Gemeente Langedijk (2017) Nadere regels activiteitsubsidie Langedijk 2017
- Gemeente Langedijk (2017) Strategische kadernotitie Sociaal Domein
- Grenzeloos Actief (2013) Monitor (On)beperkt Sportief 2013
- Loket Gezond Leven (2017). Factsheet Gezonde Leefomgeving
- Sportservice Nederland (2017). Infographic Beter benutten van sport in het sociaal domein in de gemeente Langedijk
- SCP (2017) Sport Toekomstverkenning www.sportenbewegenincijfers.nl/toekomstverkenning

Bijlage 1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Bevolkingssamenstelling nu en in 2040

Langedijk heeft ca. 27.000 inwoners en wordt de komende jaren geconfronteerd met een afname van de totale bevolkingsgroei tot nul in 2040. Daarbij zijn onder andere ook verschuivingen binnen de bevolkingssamenstelling te zien:

- Toename van het aantal huishoudens van mobiele senioren van 2.000 in 2010 naar 3.000 in 2020, waarmee deze groep met 27% van het totaal, de grootste groep huishoudens wordt binnen de gemeente.
- Stabilisering van de omvang van de beroepsbevolking vanaf 2010 (15 tot 64-jarigen).
- Afname van het aandeel jongeren, waaronder leerplichtigen.

De samenstelling van de bevolking verandert als gevolg van ontgroening, vergrijzing en een stabiliserende beroepsbevolking. Ruimtelijk en sociaal gezien heeft dit gevolgen voor het aantal scholen en verenigingen en een grotere behoefte aan woon-zorgconcepten, met name dichtbij voorzieningen (Langedijker Kracht 2013).

Cijfers vanuit het CBS geven de volgende samenstelling van de bevolking weer in gemeente Langedijk op 1 januari 2017 en de prognose voor 2020, 2030 en 2040.

Langedijk						
Leeftijden	Totaal 2017 in %		Leeftijden	Totaal 2020 in %	Totaal 2030 in %	Totaal 2040 in %
Jonger dan 10 jaar	10,1%		0 tot 20	23,3%	21,3%	21,6%
10 tot 20 jaar	13,6%		20 tot 65	55,6%	51,8%	48,5%
20 tot 30 jaar	10,4%					
30 tot 40 jaar	10,6%					
40 tot 50 jaar	14,0%					
50 tot 60 jaar	14,8%					
60 tot 65 jaar	7,2%		65 of ouder	21,1%	27,2%	29,9%
65 tot 70 jaar	6,9%					
70 tot 80 jaar	8,4%					
80 tot 90 jaar	3,3%					
90 jaar of ouder	0,6%					
Totaal x1000	27,7			27,9	27,2	26,8

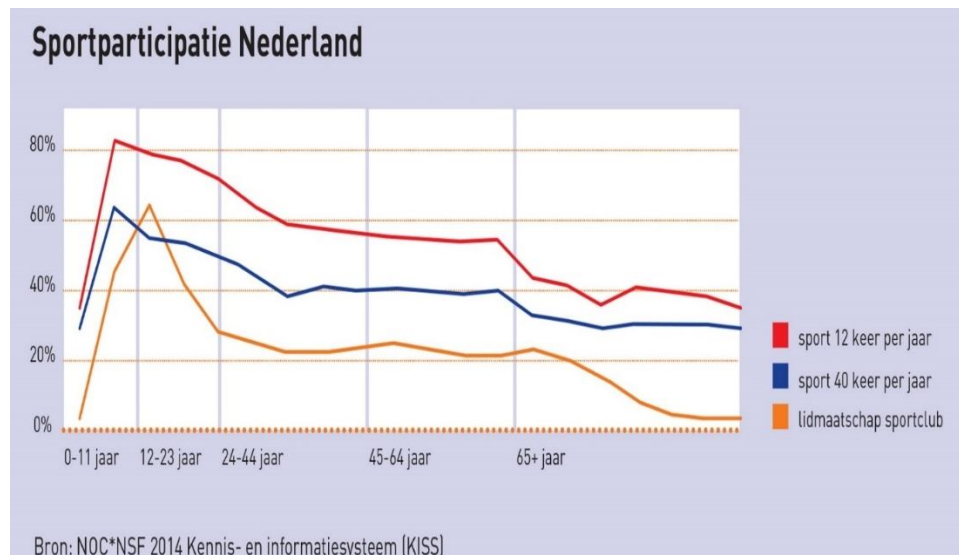
CBS (Bevolking; geslacht, leeftijd, burgerlijke staat en regio, 1 januari 2017 – Langedijk)

CBS (Regionale prognose 2017-2040; bevolking, intervallen, regio-indeling 2015 – Langedijk)

De grootste bevolkingsgroep in Langedijk is op dit moment (2017) de categorie 50 tot 60 jarigen, gevolgd door de 40 tot 50 jarigen en de 60 tot 70 jarigen. Het betekent dat meer dan een kwart van de bevolking in Langedijk tussen de 50 en 70 jaar is. Wanneer gekeken wordt naar de bevolkingsontwikkeling tot 2040 dan blijkt, in lijn met de landelijke trend, dat vooral de leeftijdsgroep van 65 jaar en ouder groeit.

Sportdeelname algemeen

Uit de sportersmonitor van 2012 (Hendriksen, T., & Hoogwerf, I., 2013) blijkt dat twee-derde (66%) van de 5-11 jarigen sport bij een vereniging en bij 12-23 jarigen is dat nog maar 47%. Bij deze leeftijdsgroep (en bij 24-44 jarigen) is de grootste afname in de georganiseerde sport bij een sportvereniging zichtbaar.

Voor sportverenigingen en -bonden vormt de terugloop in ledenaantallen een fors probleem. Een dalend ledenaantal heeft immers een direct effect op contributie inkomsten en de steeds kortere periode van een lidmaatschap zorgt voor continuïteitsproblemen bij de club. Er is minder tijd om de leden aan de vereniging te binden met als gevolg een tekort aan nieuwe aanwas van trainers en bestuursleden. Vanuit maatschappelijk oogpunt wordt zichtbaar dat de inactiviteit vanaf 12 jaar toeneemt, met alle nadelige gevolgen van dien (toename bewegingsarmoede, overgewicht en afname motorische ontwikkeling en sociale participatie).

Beweging en overgewicht in Langedijk: Focus op risicogroepen

Gezondheid (%) - volwassenen	Langedijk 2016		Langedijk 2012		NHN 2016	
	19-64 jaar	65+	19-64 jaar	65+	19-64 jaar	65+
Aantal inwoners	16009	4989	16286	3983	375176	129281
Langdurige ziekte of aandoening	27,4	41,8	-	-	28,2	48,8
Diabetes	5,5	9,8	2,7	15,3	3,5	13,2
Beperkt in dagelijkse activiteiten door gezondheid	27,8	40,5	-	-	26,8	48,1
Overgewicht	38,2	42,5	35,6	45,3	33,5	40,9
Obesitas	9,7	13,1	10,2	13,7	12,4	15

Bron: GGD Gezondheidsmonitor Langedijk 2016 Volwassenen en Ouderen

Bewegen (%) - volwassenen	Langedijk 2016		Langedijk 2012		NHN 2016	
	19-64 jaar	65+	19-64 jaar	65+	19-64 jaar	65+
Aantal inwoners	16009	4989	16286	3983	375176	129281
Voldoet aan NNGB-norm	68,5	77,7	66	72,3	64,1	76,2
Voldoet aan Fitnorm	26,1	56,3	24,3	53,8	22	52,4
Sport wekelijks	66	42,2	61	43,5	57,7	37,4
Lid van sportvereniging	43,6	31,4	39,2	30,2	38,3	27,2

Bron: GGD Gezondheidsmonitor Langedijk 2016 Volwassenen en Ouderen

Hoewel er een stijging met 5%-punt te zien is in groep 19-64-jarigen die wekelijks sport en ook de percentages van het aantal inwoners dat voldoet aan de NNGB- en Fitnorm gestegen zijn t.o.v. 2012, zijn er toch meer mensen in deze leeftijdsgroep die te kampen hebben met overgewicht. Deze tweeledige ontwikkeling betekent dat er enerzijds een groeiende groep 19-64-jarigen is die meer gaat bewegen, maar dit maar voor een deel effect heeft op het percentage overgewicht.

Zorgwekkend is dat het percentage 19-64-jarigen dat te kampen heeft met diabetes verdubbeld is.

Eenzaamheid en depressieve kwetsbaarheid

In onderstaande tabellen wordt ingezoomd op de eenzaamheid en de depressieve kwetsbaarheid van de bevolking in Langedijk, in vergelijking met 2012 én Noord-Holland Noord (NHN).

Welzijn (%) - volwassenen	Langedijk 2016		Langedijk 2012		NHN 2016	
	19-64 jaar	65+	19-64 jaar	65+	19-64 jaar	65+
Aantal inwoners	16009	4989	16286	3983	375176	129281
Emotioneel eenzaam	24,4	27,3	20,8	25,3	28,3	29,1
Sociaal eenzaam	38,2	48,2	36,2	44,9	40,1	49,2
(Zeer) ernstig eenzaam	6,2	6,4	6,6	5,7	8,4	9
Matig risico op angst en depressie	29,5	25,6	35,6	28,5	30,8	30,4
Hoog risico op angst en depressie	4,7	3,4	4,9	1,7	6,1	3,3

Bron: GGD Gezondheidsmonitor Langedijk 2016 Volwassenen en Ouderen

Welzijn (%) - jongeren	Langedijk 2016	NHN 2016
Aantal inwoners	386	9044
Ernstig emotioneel eenzaam	11,6	9,6
Ernstig sociaal eenzaam	15	13
Eenzaam	48,7	47,9
Risico op sociaal-emotionele problemen	12,7	13,6
Laag zelfbeeld	10,7	10,5
Onvoldoende weerbaar	10,6	8,9

Bron: GGD Jeugdmonitor Emovo Langedijk 2016-2017

Zowel onder de 65+-ers als de volwassenen in de leeftijd 19-64 jaar is een stijging te zien in emotionele eenzaamheid (diepte van sociale contacten) en sociale eenzaamheid (breedte van sociale contacten) ten opzichte van 2012. Bijna de helft van de 65+-ers voelt zich sociaal eenzaam. De jongeren in Langedijk scoren hoger dan hun leeftijdsgenoten in Noord-Holland Noord op de 3 gebieden van eenzaamheid. Bijna de helft van de jongeren voelt zich in enige mate eenzaam.

Het percentage 65+-ers dat een hoog risico op angst en depressie heeft is t.o.v. 2012 verdubbeld. Langedijker jongeren hebben een lager zelfbeeld en zijn minder weerbaar dan jongeren in Noord-Holland Noord.

Gegeven de ontwikkelingen in het gemeentelijke beleid is een focus op de risicogroepen genoemd in 2.2.3 en 2.2.4 gewenst. Welke drempels ervaren zij om te gaan bewegen? Wat zijn hun behoeften?

Mensen met een beperking

Een overzicht van het aantal mensen met een beperking is alleen op landelijk niveau beschikbaar. Hoewel dit niet dagelijks zichtbaar is, heeft een aanzienlijk deel van de Nederlandse bevolking te maken met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking, zo laten onderstaande tabellen zien.

Aantal mensen met een beperking naar aard en mate van de handicap, bevolking 12 tot en met 79 jaar 2008-2011 (in procenten en aantallen x 1.000).

	Totaal		Licht		Matig		Ernstig	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Motorische handicaps	20	2.749	13	1.836	3	394	3	472
Visuele handicaps	19	2.611	14	1.911	2	280	3	446
Auditieve handicaps	14	1.924	12	1.600	2	232	1	119

BRON: CBS GEZONDHEIDSENQUÊTE, BEWERKING MULIER INSTITUUT.

Geschatte omvang van verstandelijke beperkingen, bevolking 12 tot 79 jaar, naar ernst (absolute aantallen x 1.000).

	Totale geschatte omvang	Indicatie AWBZ-zorg
Zwakbegaafd (IQ 70-85)	300-600 ^a	33 ^b
Licht (IQ 50-70)	50-165 ^c	68 ^b
Matig/ernstig (IQ <50)	50-66 ^c	63 ^b

A. CBZ 2004.

B. WOITTIEZ ET AL., 2012, SCHATTING VOOR 2009.

C. RAS ET AL., 2010, SCHATTING VOOR 2008.

Bron: Monitor (On)beperkt Sportief 2013; monitor sport- en beweegdeelname van mensen met een handicap

Alleen al vanwege de omvang van de doelgroep is het belangrijk rekening te houden met mensen met een beperking. Veel handicaps zijn onzichtbaar; de gemiddelde Nederlander, sportbestuurder, trainer of sporter heeft geen goed beeld van welke mensen door hun lichamelijke of verstandelijke beperking eventueel extra hulp nodig hebben bij het sporten en bewegen (Monitor (On)beperkt Sportief 2013).

Bijlage 2 Verslag werkveldsessie 2 oktober 2017

Aanwezigen sportaanbieders: CSV BOL (M. Kostelijk), Kanowaard (T. Commandeur), S. van Wonderen, Vrone Handbal (D. van Laar), Vrone Zaalvoetbal (T. Meijer), Gymvereniging DVV (P. van Gijzel), EBI-Sports (F. Scholtes), Dansschool Schavemaker (N. Schavemaker), Badmintonvereniging Sint Pancras (B. den Hartigh), Schaakvereniging Schaakmat (A. Beemsterboer), Kolfvereniging Vriendenkring (dhr. Zijp).

Aanwezigen maatschappelijke organisaties: S1 wijkverpleegkundige (P. Feenstra), Initiatief de Speelwilde Noord-Scharwoude (I. Dekker), Mee de Wering (M. van Etten), GGD HN (B. Meegdes), RCO de Hoofdzaak (K. Kok), RCO de Hoofdzaak (M. Regterschot), St. de Blauwe Loper (E. Bakker), Het Baken (F. de Wildt), St. Sportservicepunt Langedijk (T. van Etten).

Op 2 oktober 2017 vond in de raadszaal van het gemeentehuis van Langedijk, in het bijzijn van de wethouders Sport en Sociaal Domein, een inspirerende dialoog plaats met sportverenigingen en maatschappelijke organisaties.

De ambitie van de gemeente Langedijk is als volgt geformuleerd: *“Langedijk is een gemeente waar het voor alle inwoners veilig en prettig wonen en leven is en waar voor iedereen mogelijkheden zijn voor ontmoeting, ontplooiing en ontspanning”*. De avond had als doel om te verkennen hoe sport en bewegen daar een rol in kunnen vervullen en welke samenwerkingen daaraan kunnen bijdragen. *“Hoe kunnen we zorgen dat sport als leidraad door het leven van iedere Langedijker loopt?”* en *“Welke nieuwe verbindingen/matches kunnen we daarvoor maken?”*, waren vragen die aan de aanwezigen werden gesteld.

Er is op de avond een drietal thema's behandeld:

1. Wat is de visie (de droom) van de sportverenigingen en maatschappelijke organisaties voor de toekomst van Langedijk
2. Welke mogelijke rol en bijdrage zien beide partijen voor sport & bewegen en meer concreet de sportverenigingen om aan deze droom bij te dragen
3. Wat verwachten maatschappelijke organisaties en sportverenigingen van elkaar, wat kunnen zij bieden? Welke drempels zijn er en welke mogelijke oplossingen?

Maatschappelijke organisaties

Alle partners zien het belang van sport en bewegen, niet alleen voor hen die sporten en bewegen leuk vinden, maar juist ook om mensen en groepen die sociale en/of fysieke drempels ervaren terug te brengen in de samenleving. Onbekendheid met het beweegaanbod is een belangrijke uitdaging om aan te pakken, gevolgd door het betaalbaar en toegankelijk maken van dit aanbod.

In alle gevallen zien de organisaties een rol voor verenigingen maar dan willen zij graag in gesprek over de wijze waarop de vereniging rekening kan houden met behoeften en beperkingen.

Genoemde drempels om op te focussen:

- eenzaamheid, zowel bij jongeren als ouderen
- verborgen armoede
- bewustwording van nut van bewegen bij ouders
- 55+-ers
- kwetsbare groepen; mensen met beperking, afstand tot de arbeidsmarkt en/of chronisch zieken

In het beweegvriendelijk maken van de openbare ruimte, de inzet van media om sport & bewegen te stimuleren en samenwerking tussen verschillende partijen kan de gemeente een bijdrage leveren.

Sportverenigingen

Bij verenigingen is veel bereidheid om het aanbod aan te passen dan wel te ontwikkelen voor nieuwe groepen en bijna alle verenigingen zien in dat nieuwe doelgroepen nieuwe leden vertegenwoordigen. De verenigingen hebben echter onvoldoende inzicht in de specifieke behoeften en drempels voor de nog onbekende doelgroepen en willen het vooral goed doen. De beschikbaarheid van voldoende specifiek deskundig kader is daarbij een sleutelkwestie. Voorts is bij de verenigingen veel behoefte aan ondersteuning bij promotie, werving en het vinden van de juiste toegangskanalen naar nieuwe doelgroepen.

Uitdagingen worden gezien in de bezettingsgraad (hoog op piekuren en laag in daluren) en de bereikbaarheid van accommodaties.

De verenigingen willen zich richten op:

- jeugd in de leeftijd van het Voortgezet Onderwijs (behoud van jeugd 12+)
- mensen met een beperking (meer sportaanbod)
- Ouderen (nieuw beweegaanbod)

De verenigingen zien een verbindende rol voor een sportmakelaar/buurtsportcoach. Deze persoon kan in combinatie met een sportwebsite zorgen voor promotie en innovatie van het sportaanbod.

Speeddates

Na de pauze werden in speeddates tussen een maatschappelijke organisatie en sportverenigingen concrete drempels, activiteiten en behoeftes vanuit de gemeente of het Sportservicepunt benoemd. Dit leidde tot waardevolle ideeën en matches:

- Aanbod van vrijwilligerstaken en werkervaringsplekken bij sportaanbieders voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en voor jongeren als werkveldoriëntatie. Een sportmakelaar vormt de verbinding tussen vraag en aanbod.
- *Walking* voetbal of handbal voor ouderen. Belangrijk hierbij is het (stimulerende) contact van maatschappelijke organisaties met de potentiële deelnemers
- Langedijker Sportpas voor mensen die in verborgen armoede leven. Vindbaarheid en manier van benaderen van deze kwetsbare groep is een aandachtspunt
- Sportverenigingen voorlichting geven over mensen met een psychische kwetsbaarheid om zo de drempel naar de vereniging voor zowel deelnemer als vereniging te verlagen. Ervarensdeskundigen en gemeente kunnen hier een rol in spelen.
- Inzichtelijk maken van vraag, aanbod en mogelijkheden van sportactiviteiten in Langedijk door samenwerking tussen school en vereniging, een actueel sportoverzicht en het ontwikkelen van een sociale kaart. Een sportmakelaar legt verbindingen en zorgt voor promotie.
- Workshops voor mensen met een beperking en 12+ jeugd. Contact/overleg tussen maatschappelijke organisaties en sportaanbieders is hiervoor noodzakelijk.
- Open proeflessen voor mensen met een immigratieachtergrond en mensen in schuldhulpverlening. De Voedselbank kan een sportpas verschaffen, Vluchtelingenhulp en schuldhulpverlening zijn belangrijke partners.

De verenigingen gaven aan dat het uitvoeren van de ideeën een zorgvuldig proces moet zijn. Zij beschikken over een aantal sterke randvoorwaarden, zoals de activiteiten, de accommodatie en het netwerk. Verenigingen hebben echter nog niet de kennis of het vrijwillig kader voor het vinden, binden en begeleiden van inactieve en/of kwetsbare groepen. Voor het vormen van succesvolle matches is samenwerking noodzakelijk tussen verenigingen en maatschappelijke organisaties. In het laatste deel van de bijeenkomst bleek daartoe een grote wederzijdse bereidheid.

De bijeenkomst werd door wethouder Nieuwenhuizen afgesloten met een dankwoord aan de aanwezigen voor hun betrokkenheid en enthousiasme. De eerste stap naar de nieuwe sportnota is op 2 oktober 2017 gezet.